

Zitting 1980–1981

16 335

Partiële wijziging van het Wetboek van Strafvordering en de Wet op de economische delicten

Nr. 4

De vroegere stukken zijn gedrukt in de zitting 1979–1980

VOORLOPIG VERSLAG

Vastgesteld 29 april 1981

De vaste Commissie voor Justitie¹, belast met het voorbereidend onderzoek van dit ontwerp, brengt het navolgende verslag uit.

Algemeen

De leden van de V.V.D.-fractie stonden stil bij een vraag die door de Raad van State in advies is opgeworpen, namelijk of het geen voorkeur verdient de procedure van het verzet geheel te schrappen en voorzieningen te treffen overeenkomstig hetgeen Th. W. van Veen heeft bepleit in zijn artikel «Het verzet, een rechtsmiddel dat beter gemist kan worden» (Delict en Delinquent 1979, blz. 372–382). In het nader rapport van de Minister van Justitie van 2 september 1980 wordt dienaangaande opgemerkt dat deze vraag thans in studie is bij de commissie-Duk, die daarover vermoedelijk «aan het einde van dit jaar» (1980!) zal rapporteren en dat het derhalve niet opportuun leek op dit moment op dat advies vooruit te lopen. Voorts wordt opgemerkt dat de commissie ondershands heeft medegedeeld dat de commissie vooralsnog niet denkt aan een advisering die strekt tot het afschaffen van dit rechtsmiddel. Kan de Minister medelen of het vorenbedoelde rapport thans, zoals in het vooruitzicht gesteld, binnen is, zo vroegen de leden van de V.V.D.-fractie.

Zij kwamen verder terug op deze principiële vraagstelling, hoewel zij gaarne vernomen hadden welke de motivering was c.q. is van de commissie-Duk om de verzetprocedure wel te handhaven.

Bij de wet van 29 november 1935, Staatsblad 685, de zogenaamde Bezuinigingswet, heeft het verzet duidelijk een ondergeschikte positie gekregen en is het verzet aanzienlijk gereduceerd. De leden van de V.V.D.-fractie waren van mening dat de verzetprocedure ondanks de beperkte mogelijkheden ervan toch niet kan worden gemist; daarvoor waren naar hun mening wel enige argumenten aan te voeren.

Het verzet is reeds beperkt tot die situatie waarin de verdachte niet in hoger beroep kan gaan. In het algemeen zal het derhalve zaken betreffen van weinig importantie, doch waarbij het voor de verdachte wel – vanuit zijn optiek – van belang kan zijn toch een voorziening te hebben. Een tweede argument valt, aldus deze leden, te putten uit het feit dat de verdachte gemeenlijk verschijnt voor de rechter van het arrondissement, waarin zijn woonplaats is gelegen, hetgeen betekent dat de rechter zeker in kantongerechtszaken

¹ Samenstelling: Abma (SGP), Roethof (PvdA), ondervoorzitter, Haas-Berger (PvdA), Kappeyne van de Coppello (VVD), voorzitter, Stoffelen (PvdA), Van Dam (CDA), Kosto (PvdA), Salomons (PvdA), Patijn (PvdA), Stemerding (PvdA), Van den Broek (CDA), Evenhuis-van Esen (CDA), Lauxtermann (VVD), Wessel-Tuinstra (D'66), Dijkman (CDA), Faber (CDA), Beckers-de Bruijn (PPR), Nijpels (VVD), Korte-van Hemel (CDA), Tripels (VVD), Van der Burg (CDA).

(bij voorbeeld bij verkeersovertredingen en verkeersdelicten) zich beter omtrent de bepaalde situatie kan oriënteren c.q. is georiënteerd.

Op de derde plaats speelt het kostenargument een rol; men denke aan reiskosten, de kosten van het horen van getuigen en deskundigen. Terecht is voor bepaalde categorieën het hoger beroep uitgezonderd (zie artikel 22 RO) hetgeen naar de opvattingen van de leden van de V.V.D.-fractie juist is. In de meeste gevallen zal echter – in geval van een verstekvonnis – slechts hoger beroep mogelijk zijn, terwijl op grond van de hierboven gestelde overwegingen het de voorkeur verdient dat de rechter, voor wie de zaak in eerste instantie dient, de zaak uiteindelijk toch behandelt, hetgeen het systeem van de wetgever is geweest.

De leden van de V.V.D.-fractie meenden derhalve vooralsnog te moeten blijven kiezen voor het handhaven van het verzet.

Een verdere opmerking plaatsten de leden van de V.V.D.-fractie voor het geval er sprake is van een gewezen verstekvonnis; het heeft namelijk vaak tot problemen geleid of men in verzet moet gaan, hoger beroep moet instellen, dan wel cassatie; dit is dan een uitermate gecompliceerde zaak. In de jurisprudentie vindt men vele gevallen van fouten en vergissingen die op dat stuk worden gemaakt doch die dan door de rechter zoveel mogelijk worden geredresseerd. Zou het derhalve, aldus deze leden, geen aanbeveling verdienen bij de verstekmelding (mededeling van het verstekvonnis) kenbaar te maken welk rechtsmiddel de verdachte openstaat, alsmede binnen welke termijn dit rechtsmiddel moet worden aangewend. Het gaat niet aan, gelet op de gecompliceerdheid en vaak onbekendheid van verdachten met het aanwenden van de geëigende rechtsmiddelen, zelfs bij personen die belast zijn met de betekening, om dit probleem niet op te vangen door zulks nadrukkelijk in de mededeling van het verstekvonnis kenbaar te maken.

Voorts wezen de leden van de V.V.D.-fractie erop dat er ook nog de navolgende onvolledigheden en onvolkomenheden in de artikelen omtrent verzet aan te wijzen zijn. Zij verwezen daarbij eveneens naar het meeraangehaalde artikel van mr. Th. W. van Veen.

Het vervallen verklaren noemt de wet een einduitspraak, hoewel deze uitspraak niet voorkomt in de opsomming van artikel 138 Strafvordering.

Er is verder niet voorzien in de mogelijkheid dat het verzet te laat of op onjuiste wijze is aangewend, in welk geval de rechter tot een niet-ontvankelijkheid zou moeten komen.

Artikel 402, lid 2, Strafvordering spreekt over de mogelijkheden dat een of meerdere malen de zitting kan worden geschorst. Betekent zulks derhalve dat, wanneer de verdachte op de nadere terechtzitting niet verschijnt, het verzet vervallen kan worden verklaard? Zulks is echter niet noodzakelijk omdat de Rechter opnieuw de zitting kan schorsen. Terecht merkt mr. Van Veen dan ook op dat de laatste zinsnede van artikel 402, lid 2, niet juist is, althans onvolledig.

Partieel verzet lijkt uitgesloten, aldus de doctrine. In dezen verwezen de leden van de V.V.D.-fractie naar de conclusie van de advocaat-generaal Remmeling bij het arrest van de Hoge Raad van 28 oktober 1975 (N.J. 1975, no. 485) waarin hij bezwaar aantekent tegen het niet mogelijk doen zijn van een partieel verzet tegen een verstekvonnis.

Eveneens moet, aldus de leden van de V.V.D.-fractie, de vraag worden beantwoord, (thans niet in de wet geregeld) wat de rechtsgevolgen zijn wanneer de aanvankelijk wel verschenen verdachte, na schorsing, voor onbepaalde tijd, niet verschijnt. Is het juist dat verzet alleen mogelijk is tegen een verstekvonnis, gewezen nadat de verdachte reeds van de aanvang van de eerste zitting af afwezig was? Zou het niet wenselijk zijn dat bij niet verschijnen na schorsing voor onbepaalde tijd, alsnog verstek zou moeten worden verleend?

De wet bepaalt dat hoger beroep en cassatie het verzet schorsen. Wat moet er echter gebeuren wanneer de dagvaarding nietig wordt verklaard of de officier niet-ontvankelijk wordt verklaard? Wanneer herleeft dan het ver-

zet? De wet geeft hiervoor geen oplossing! Belangrijk zijn naar de mening van deze leden de opmerkingen van mr. Van Veen in zijn meeraangehaald artikel, dat het merkwaardig is dat bij de door de rechtbank in eerste aanleg berechte overtredingen hoger beroep nimmer mogelijk is, en dat de wel verschenen verdachte geen ander rechtsmiddel heeft dan cassatie, doch dat de niet verschenen verdachte er beter aan toe is. Hij heeft immers het rechtsmiddel van verzet.

De leden van de V.V.D.-fractie hadden zich derhalve in het kader van vo- renstaande opmerkingen de vraag gesteld of niet van deze wetswijziging ge- bruik zou moeten worden gemaakt om deze vragen te beantwoorden en als- nog in het voorliggende wetsontwerp te regelen. Zulks wordt wellicht an- ders wanneer – hetgeen deze leden niet vermochten te overzien – de com- missie-Duk deze onderdelen mede betreft of reeds heeft betrokken in haar advies.

De leden van de fractie van D'66 gingen akkoord met de voorgestelde wij- zingen aangezien zij deze een vooruitgang achtten ten aanzien van de hui- dige praktijk. Deze leden hadden ook hun gedachten laten gaan over de sug- gestie van de Raad van State om overeenkomstig het gestelde door prof. Th. W. van Veen in «Delict en Delinquent» het rechtsmiddel van verzet in alle ge- vallen te vervangen door hoger beroep. Deze leden achtten dit echter nogal ingrijpend. Bij tal van kleine overtredingen zou het een verzwaring van het werk van de rechtbank betekenen, terwijl wanneer verzet in hoger beroep wordt gedaan, de veroordeelde er op achteruit zou gaan.

Artikelen

Artikel I, onder A

Arikel 400, tweede lid, Sv.

De leden van de V.V.D.-fractie stelden de vraag of er nog wel behoefte be- stond aan de eerste zinsnede van lid 2. Onder de woorden «het een of ander» wordt kennelijk verwezen naar lid 1 van artikel 400, namelijk dat de officier van justitie de verdachte de dag voor de behandeling van de zaak aanzegt, eventueel met verkorting van de termijn, als bedoeld in artikel 265 tweede lid Sv, aldus deze leden. Betekent derhalve het tweede lid, dat, wanneer de officier van justitie de dag niet aanzegt, alleen dan de rechter de rechtsdag moet vaststellen? Ware het derhalve niet duidelijker in lid 2 te spreken van «bij gebreke van een aanzegging als bedoeld in lid 1»?.

Men zou uit de huidige tekst van lid 2 van artikel 400 kunnen afleiden dat er aanzegging is gedaan van een bepaalde zittingsdag, doch dat wanneer daarbij de termijn van tien dagen niet in acht genomen is, ofwel, indien op verkorte termijn is gedagvaard, en de verdachte geen afstand heeft gedaan van de termijn, dan eerst de rechter de verplichting heeft de nieuwe rechts- dag vast te stellen, hetgeen toch niet de strekking van lid 2 kan zijn, aldus de leden van de V.V.D.-fractie.

De voorzitter van de commissie,
Kappeyne van de Coppello

De griffier van de commissie,
Kerkhofs